

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 29. maj 2013.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 29. maja 2013. godine

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU OPTUŽENOG ZA IZDAVANJE NALOGA
SUBPOENA THOMASU KARREMANSU**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Branilac Thomasa Karremansa

g. Geert-Jan Alexander Knoops

Branilac u pripravnosti

g. Richard Harvey

Prijevod

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Zahtjevu za izdavanje naloga *subpoena* pukovniku Thomasu Karremansu", koji je optuženi podnio 25. aprila 2013. godine (dalje u tekstu: Zahtjev) i ovim donosi odluku u vezi s tim.

I. Proceduralni kontekst i argumentacija

1. Optuženi ovim Zahtjevom, na osnovu pravila 54 Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik), traži da Vijeće izda nalog *subpoena* kojim će primorati Thomasa Karremansa da u ovom predmetu svjedoči 2. jula 2013. godine ili nekog drugog datuma koje odredi Vijeće.¹ Optuženi tvrdi da je ispunio uslove za izdavanje naloga *subpoena* na osnovu pravila 54 Pravilnika.²

2. Optuženi tvrdi da ga je u avgustu 2012. godine Karremansov branilac obavijestio o tome da Karremans nije voljan da svjedoči u ovom predmetu jer vlasti Kraljevine Nizozemske (dalje u tekstu: nizozemske vlasti) protiv njega trenutno vode krivičnu istragu.³ U aprilu 2013. godine, nakon što je pročitao da su nizozemske vlasti odbile da pokrenu krivični postupak protiv Karremansa, pravni savjetnik optuženog stupio je u kontakt s Karremansovim braniocem i zatražio da Karremans u julu 2013. godine svjedoči kao svjedok odbrane.⁴ Pravni savjetnik optuženog je 23. aprila 2013. godine obaviješten o tome da je grupa žrtava podnijela žalbu na odluku nizozemskih vlasti o nepokretanju krivičnog postupka protiv Karremansa, kao i o tome da će se rasprava održati krajem godine i da je Karremans izrazio želju da sačeka tu odluku prije nego što razmisli o tome da li će svjedočiti.⁵ Optuženi navodi da će se izvođenje dokaza odbrane završiti prije kraja godine i da ne može čekati konačnu odluku iz postupka protiv Karremansa da bi pribavio njegovo svjedočenje.⁶ Shodno tome, optuženi tvrdi da je

¹ Zahtjev, par. 1, 17.

² V. Zahtjev, par. 16.

³ Zahtjev, par. 5.

⁴ Zahtjev, par. 6.

⁵ Zahtjev, par. 7, Dodatak A.

⁶ Zahtjev, par. 8.

Prijevod

uložio razumne napore da obezbijedi Karremansovu dobrovoljnu saradnju i da u tome nije uspio.⁷

3. Optuženi navodi da Karremans ima informacije koje su relevantne za njegovu tezu, naročito za tačku 7 i 8 Treće izmijenjene optužnice (dalje u tekstu: Optužnica), koje potkrepljuju tvrdnju optuženog da civilno stanovništvo, bosanski Muslimani, u Srebrenici nisu bili deportovani ni prisilno premješteni, nego da su otišli na svoj zahtjev nakon što je Srebrenica pala pod kontrolu Vojske Republike Srpske (dalje u tekstu: VRS).⁸ U prilog tome optuženi citira dijelove Karremansovog svjedočenja u predmetu *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* (dalje u tekstu: predmet *Blagojević*) kako bi iznio sljedeće argumente: (i) dana 11. jula 1995. godine, "prije nego što je VRS preduzela mjere za transport stanovnika bosanskih Muslimana iz Srebrenice", Karremans je obaviješten o tome da stanovništvo želi da bude evakuisano iz enklave; (ii) Karremans je tu informaciju prenio svom nadređenom, pukovniku Cornelisu Nicolaiu, koji ga je uputio da sazove sastanak s predstavnicima VRS-a kako bi se organizovala evakuacija; i (iii) sastanak s Ratkom Mladićem u hotelu "Fontana" 11. jula 1995. godine inicirao je Karremans.⁹

4. Što se tiče toga da li je svjedočenje potrebno, optuženi navodi da je Karremansovo svjedočenje potrebno za njegovu odbranu budući da je on "jedina osoba koja može svjedočiti o tri pitanja koja potkrepljuju" njegovu tezu, naime: (i) da je stanovništvo, bosanski Muslimani, htjelo da ode iz Srebrenice prije nego što VRS preduzela mjere da ih transportuje; (ii) da je UN bio spreman da organizuje evakuaciju "od 18:00 sati 11. jula"; i (iii) da je zahtjev za evakuaciju pokrenuo Karremans, a ne VRS.¹⁰

5. Optuženi takođe navodi da se "ne protivi" da se Karremansu obezbijedi "zaštita od samoinkrimisanja sadržana u pravilu 90(E)" kako se njegovo svjedočenje u ovom predmetu ne bi upotrijebilo protiv njega u eventualnom daljnjem postupku.¹¹

⁷ Zahtjev, par. 9.

⁸ Zahtjev, par. 12-13.

⁹ Zahtjev, par. 12.

¹⁰ Zahtjev, par. 14.

¹¹ Zahtjev, par. 15.

6. Tužilaštvo je 25. aprila 2013. godine *e-mailom* obavijestilo Vijeće da ne želi da odgovori na Zahtjev.

II. Mjerodavno pravo

7. Pravilo 54 Pravilnika predviđa da Pretresno vijeće može izdati nalog *subpoena* kada je "potreb[an] za vršenje istrage ili pripremu i vođenje suđenja". Nalog *subpoena* se smatra "potrebim" u smislu pravila 54 kada je pokazana legitimna forenzička svrha za dobijanje informacija:

Strana koja prije ili za vrijeme suđenja podnosi molbu za izdavanje [...] *subpoene* morala bi pokazati razumnu osnovu za svoje vjerovanje da postoji velika vjerovatnost da joj potencijalni svjedok pruži informacije koje će joj bitno pomoći u izvodenju dokaza u vezi sa jasno definisanim pitanjima koja se odnose na predstojeće suđenje.¹²

8. Da bi se ispunio uslov legitimne forenzičke svrhe, može biti potrebno da podnosilac zahtjeva predoči informacije o određenim faktorima kao što su položaj koji je potencijalni svjedok zauzima u odnosu na događaje o kojima je riječ, odnose koji su eventualno postojali između svjedoka i optuženog, svaku mogućnost koju je svjedok imao da posmatra te događaje, te svaku izjavu koju je svjedok dao tužilaštvu i drugim osobama u vezi s njima.¹³

9. Čak i ako se Pretresno vijeće uvjerilo da je podnosilac zahtjeva ispunio uslov legitimne svrhe, izdavanje naloga *subpoena* može biti neprimjereno ako je tražene informacije moguće pribaviti drugim sredstvima.¹⁴ Konačno, podnosilac zahtjeva mora

¹² *Tužilac protiv Krstića*, predmet br. IT-98-33-A, Odluka po molbi da se izdaju *subpoene*, 1. juli 2003. godine, (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Krstić*), par. 10; *Tužilac protiv Halilovića*, predmet br. IT-01-48-AR73, Odluka u vezi s izdavanjem naloga *subpoena*, 21. juni 2004. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Halilović*), par. 6; *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Odluka po Zahtevu dodeljenih branilaca da Tony Blair i Gerhard Schröder svedoče i da se sa njima pre svedočenja obavri razgovor, 9. decembar 2005. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Milošević*), par. 38.

¹³ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 6; Odluka u predmetu *Krstić*, par. 11; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 40.

¹⁴ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 7; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 41.

pokazati da je uložio razumne napore da obezbijedi dobrovoljnu saradnju potencijalnog svjedoka, ali da u tome nije bio uspješan.¹⁵

10. Nalozi *subpoena* ne smiju se izdavati olako jer uključuju upotrebu prisilnih mjera i mogu dovesti do nametanja krivičnih sankcija.¹⁶ Diskreciono ovlaštenje pretresnog vijeća za izdavanje naloga *subpoena* je prema tome potrebno kako bi se obezbijedilo da se mehanizam prisile naloga *subpoena* ne zloupotrebljava i/ili ne koristi kao dio procesne taktike.¹⁷ U suštini, nalog *subpoena* treba smatrati sredstvom koje se primjenjuje u krajnjim slučajevima.¹⁸

III. Diskusija

11. Vijeće napominje da je pravni savjetnik optuženog stupio u kontakt s Karremansovim braniocem kako bi pribavio njegovu dobrovoljnu saradnju da svjedoči, ali mu je rečeno da Karremans želi da sačeka odluku nizozemskih sudova po žalbi žrtava na odluku da se protiv njega ne pokreće krivični postupak.¹⁹ Optuženi navodi da će izvođenje dokaza završiti prije kraja godine i da, prema tome, ne može čekati da se postupak pred nizozemskim sudom okonča da bi pribavio Karremansovo svjedočenje.²⁰ Shodno tome, Vijeće nalazi da je optuženi uložio razumne napore da obezbijedi Karremansovu dobrovoljnu saradnju i da u tome nije uspio.

12. Kako bi ispunio kriterijum za izdavanje naloga *subpoena* prema kojem svjedočenje mora biti potrebno, podnosilac zahtjeva mora pokazati razumnu osnovu za svoje vjerovanje da postoji velika vjerovatnost da će mu svjedok pružiti informacije koje će mu bitno pomoći u izvođenju dokaza u vezi sa jasno definisanim pitanjima koja su

¹⁵ *Tužilac protiv Perišića*, predmet br. IT-04-81-T, Odluka po Zahtevu tužilaštva za izdavanje naloga *subpoena ad testificandum*, 11. februar 2009. godine, par. 7; *Tužilac protiv Simbe*, predmet br. ICTR-01-76-T, Odluka po Zahtjevu odbrane za izdavanje naloga *subpoena* svjedoku SHB, 7. februar 2005. godine, par. 3.

¹⁶ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 6; *Tužilac protiv Brđanina i Talića*, predmet br. IT-99-36-AR73.9, Odluka po interlokutornoj žalbi, 11. decembar 2002. godine, par. 31.

¹⁷ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 6, 10.

¹⁸ *V. Tužilac protiv Martića*, predmet br. IT-95-11-PT, Odluka po Dodatnom podnesku tužilaštva u vezi sa zahtevom tužilaštva od 3. juna 2005. za izdavanje naloga *subpoena*, donesena 16. septembra 2005. godine na povjerljivoj i *ex parte* osnovi, par. 12. "Drugim rečima, takve mere treba primenjivati oprezno i samo ako na raspolaganju ne stoje druge, manje nametljive mere, koje bi verovatno obezbedile efekat koji datom merom pokušava da se postigne."

¹⁹ Zahtjev, par. 5-7, Dodatak A.

²⁰ Zahtjev, par. 8.

relevantna za njegovo suđenje.²¹ Optuženi se tereti da je učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu (dalje u tekstu: UZP), čiji je cilj bio eliminisanje bosanskih Muslimana u Srebrenici, između ostalog, prisilnim odvođenjem "žena, djece i dijela starijih muškaraca" iz Srebrenice.²² Tužilaštvo tvrdi da je cilj UZP-a obuhvatao ili se u potpunosti svodio na zločine kao što su deportacija i prisilno premještanje.²³ Informacije koje optuženi želi dobiti od Karremansa odnose se na jedno od ključnih pitanja u ovom predmetu, naime da li je civilno stanovništvo, bosanski Muslimani, prisilno uklonjeno iz Srebrenice u julu 1995. godine. Shodno tome, Vijeće smatra da se potencijalno Karremansovo svjedočenje odnosi na jasno definisano pitanje koje je relativno za predmet optuženog.

13. Kako je Vijeće ranije navelo, informacije koje se traže putem izdavanja naloga *subpoena* moraju biti od "bitne pomoći", a ne samo od pomoći ili od izvjesne pomoći.²⁴ Drugim riječima, informacije moraju biti od "suštinske ili znatne pomoći" optuženom u vezi s nekim jasno identifikovanim pitanjem relevantnim za suđenje.²⁵ Optuženi tvrdi, na osnovu Karremanovog svjedočenja u predmetu *Blagojević*, da je Karremans jedina osoba koja može svjedočiti o želji civilnog stanovništva, bosanskih Muslimana, da ode iz Srebrenice i da je njihov transport pokrenuo UN, a ne VRS.²⁶ Karremans je, kao komandant Nizozemskog bataljona u Srebrenici, u julu 1995. godine bio u Srebrenici i bio je uključen u transport civilnog stanovništva, bosanskih Muslimana; on je takođe bio na sastancima koji su vođeni s, između ostalih, Mladićem u hotelu "Fontana" od 11. do 12. jula 1995. godine. Uzimajući u obzir njegov položaj i jedinstven položaj u odnosu na situaciju, Vijeće smatra da bi njegovo eventualno svjedočenje bitno pomoglo optuženom u ovom predmetu.

²¹ Odluka u predmetu *Krstić*, par. 10; Odluka u predmetu *Halilović*, par. 6; V. takođe Odluku u predmetu *Milošević*, par. 38.

²² Treća izmijenjena optužnica (dalje u tekstu: Optužnica), par. 20.

²³ Optužnica, par. 20.

²⁴ Odluka po Zahtjevu optuženog za izdavanje naloga *subpoena* predsjedniku Karolosu Papouliasiu, 23. oktobar 2012. godine (dalje u tekstu: Odluka koja se odnosi na Papouliasa), par. 15; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 39 [naglasak u originalu].

²⁵ V. Odluka koja se odnosi na Papouliasa, par. 15; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 39, gdje se poziva na Odluku u predmetu *Krstić*, par. 11.

²⁶ Zahtjev, par. 14.

14. Međutim, kao što je gore navedeno, čak i ako je ispunjen uslov legitimne svrhe, izdavanje naloga *subpoena* može biti neprimjereno ukoliko se informacije mogu dobiti drugim putem. Vijeću su već predloženi dokazi brojnih svjedoka koji su svjedočili o situaciji u Srebrenici 11. jula 1995. godine, uključujući i o konkretnim pitanjima koja optuženi pokreće u svom Zahtjevu. Vijeću su predloženi dokazi o želji civilnog stanovništva, bosanskih Muslimana, da ode iz enklave i o "evakuaciji" civilnog stanovništva,²⁷ kao i komunikaciji između UNPROFOR-a i VRS-a u vezi s tom "evakuacijom".²⁸ Vijeće je takođe saslušalo svjedočenje bivših pripadnika Nizozemskog bataljona, među kojima i Karremansovih neposrednih podređenih, koji su u julu 1995. godine bili u Potočarima i koji su svjedočili o događajima u tom mjestu.²⁹ Na kraju, Vijeće je uvrstilo u dokaze video-snimak tri sastanka koji su se od 11. do 12. jula 1995. godine održali u hotelu "Fortuna", a na kojima su Karremans, Mladić i drugi razgovarali o situaciji u Srebrenici i "evakuaciji" civilnog stanovništva.³⁰ Shodno tome, Vijeće smatra da su informacije koje optuženi traži od Karremansa već pribavljene.

15. Iz gore navedenih razloga, Vijeće smatra da optuženi, na osnovu pravila 54 Pravilnika, nije ispunio uslove za izdavanje naloga *subpoena* za Karremansovo svjedočenje.

²⁷ Dokazni predmeti P3992 (izvještaj vojnih posmatrača UN-a, 11. juli 1995.), P3993 (izvještaj vojnih posmatrača UN-a, 11. juli 1995.), P4154 (izvještaj vojnih posmatrača UN-a, 11. juli 1995.), P5202 (izvještaj UNPROFOR-a, 11. juli 1995.) i P841 (izvještaj vojnih posmatrača UN-a, 11. juli 1995.) jesu izvještaji vojnih posmatrača u kojima je opisana situacija civila bosanskih Muslimana u Potočarima koji su došli iz Srebrenice; dokazni predmet P5203 (izvještaj UNPROFOR-a, 11. juli 1995.; pismo Johna Ryana upućeno Jasušiju Akašiju, 11. juli 1995.), str. 2, izvještaj Jasušija Akašija upućen Kofiju Annanu u sjedište UN-a, u kojem Akaši navodi da je stanovništvo Srebrenice raseljeno, osoblje UNHCR-a izvještava o tome da gotovo svi u enklavi žele da odu iz nje i da će se od bosanskih Srba tražiti sporazum na osnovu kojeg će stanovnicima Srebrenice biti dozvoljeno da odu za Tuzlu, ako to žele.

²⁸ Dokazni predmet D2022 (Izvještaj s misije koji je Robert Franken podnio Kraljevskoj vojsci Nizozemske), str. 2, u kojoj je Robert Franken izjavio da su se o evakuaciji izbjeglica dogovorili Smith i Mladić; D1958 (naredenja UNPROFOR-a za odbranu Nizozemskog bataljona, 11. juli 1994.), naredenje UNPROFOR-a u kojem je Gobillard, vršilac dužnosti komandanta UNPROFOR-a, naredio Nizozemskom bataljonu da počne pregovore s Vojskom Republike Srpske kako bi se postigao prekid vatre i zaštitilo civilno stanovništvo, bosanski Muslimani, u Srebrenici; P3974 (pismo UNPROFOR-a u vezi sa sastancima s Ratkom Mladićem održanim 11. i 12. jula 1995.), izvještaj UNPROFOR-a od 12. jula 1995. godine koji je Karremans uputio Janvieru i u kojem je opisao situaciju u Srebrenici i Potočarima i svoj sastanak s Mladićem 11. jula 1995. godine.

²⁹ V. npr. svjedočenje Roberta Frankena, T. 23055-23118 (16. januar 2012.), T. 23119-23189 (17. januar 2012.); Evert Albert Rave, T. 22163-22238 (30. novembar 2011.); i Pieter Boering, T. 22054-22134 (29. novembar 2011.), T. 22135-22163 (30. novembar 2011.).

³⁰ Dokazni predmet P4201 (Ažurirani video-snimak sa suđenja u vezi sa Srebrenicom); P4202 (zbirka pismenih zapisa: video-snimka sa suđenja u vezi sa Srebrenicom), (*e-Court*) str. 205-241.

Prijevod

IV. Dispozitiv

16. Shodno tome, Vijeće, na osnovu pravila 54 Pravilnika, ovim **ODBIJA** Zahtjev.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je mjerodavan tekst na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 29. maja 2013. godine
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]